

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput IX. Ex dignitate seu excellentia finis arguitur quo in pretio voluntas
habeat ea quæ amat ut finem, seu finaliter propter se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

bonitatis pretium ex ordine ad finem: Et ideo quanto sunt fini propinquiora, tanto sunt meliora.

- 74 Tertius modus est secundum modum procedendi intellectus, secutum à voluntate. Quandoquidem appetitatio finis, & mediorum per voluntatem, sequitur plerumque modum procedendi intellectus; utpote à quo voluntas trahitur. Exemplum est, dum intellectus in utramque contradictionis partem allectus, hinc per rationem, inde per auctoritatem proponentem fidei articulos, contra quos ratio aliqua occurrat, rationi præferens divinam auctoritatem, articulos illos credit. Hoc enim non facit sine pio voluntatis affectu, majore in pretio habente divinam auctoritatem quam rationem: non fit ergo sine appetitione per voluntatem.
- 75 Quartus modus est secundum modum procedendi in opere exteriori, dum scilicet ex opere exteriori arguimur unum æquè, vel magis per voluntatem appetitari quam alterum, tamen hoc expressè non faciamus. Hoc modo pacifcens temporale pro spirituali, arguitur temporale æquiparare spirituali, etiam si expressam non habeat æquiparandi voluntatem. Collator quoque beneficii, dum ex duobus inæqualiter dignis, simul ad illud concurrentibus, illud uni præ altero confert, v. g. minus digno, arguitur facto suo hunc illi præferre.

CAPUT IX.

Ex dignitate seu excellentia finis arguitur quod in pretio voluntas habeat ea qua amat ut finem, seu finaliter propter se.

- 76 Prima excellentia finis est, quod finis (ut S. Thomas frequenter ait) est mensura ceterorum, utique mediorum, quæ amantur & adhibentur propter finem. Hæc quippe sunt eo tempore, loco, iisque aliis circumstantiis, quæ æstimantur fini congruere: quia in omnibus appetibilibus & agibilibus mensura est finis, ait S. Doctor 2. 2. q. 27. a. 6. in corp.
- 77 Et hinc colligitur secunda finis excellentia, quod utique in corde amantis eatenus dominetur, & habeat principatum, ut imperet actiones fini necessarias, vel utiles, trahatque post se varios affectus, velut pedissequos suos: utique gaudii, si res amata sit præfens; desiderii, si absens; spei, si probabiliter futura; timoris, si spei eventus periclitetur; tristitiæ, si possessa amittatur, &c. Voluntas quippe amans aliquid ut finem, fini velut domino servit, varioque vultus & affectus induit pro vario statu ipsius, ut experientia docet. Istamque esse naturam amoris, ut amantem rei propter se finaliter amatae servum faciat, communis hominum sensus & Augustinus testantur. Ideo namque rerum mortalium amatores, dum eas propter se finaliter amant, ab his ipsis per cupiditatem tenentur, & rerum mortalium servi sunt, inquit Augustinus lib. de morib. Eccles. cap. 3. Et tam ipsi amatores, amantiam suam,

heram, seu dominam suam, quam alii eam amant sui dominam vocitare solent. Ex veteri quoque proverbio scimus, quod amantis anima non tam sit ubi animat, quam ubi amat. Ipsa etiam Veritate teste, ubi est thesaurus tuus, (id est, quod in amore tuo loco thesauri est) ibi est & cor tuum. Cur? quia thesaurus amatur ut finis. Denique persona, propter se finaliter amata, usque adeo amanti dominatur, ut omnes nutus, affectus & passiones ipsius sequatur; ipsa namque turbata turbatur, irascente irascitur, periclitante angitur, &c. uti quotidie videmus.

Tertia excellentia est, quod solus finis, sive id quod amatur ut finis, proprie ametur; non verò medium quæ tale præcisè. Quia non amatur propter se & ratione sui, sed solum propter finem, & ratione finis: At verò quod non propter se amatur, non amatur, inquit Augustinus l. 1. Soliloq. c. 13. Nihil enim est aliud amare, quam propter seipsam rem aliquam appetere. Lib. 83. qq. q. 34. Et ideo citato lib. 1. Soliloq. c. 11. postquam dixit, divitias sibi amplius amandas non videri, eò quod jam non amplius propter seipsas, sed propter aliud expectandæ viderentur. Rationem subjungit, dicens: Optimè omnino: nam nec ego ullarum rerum vocandam puto cupiditatem, quæ propter aliud requiruntur.

Augustino concinit Bernardus l. de diligendo Deo c. 7. Quidquid propter aliud amare videaris, id planè amas, quò amoris finis pertendit, non per quod tendit. Quia in re uterque pariformiter loquentem habet divinam Scripturam, quæ per amorem, dilectionem, &c. simpliciter loquendo, intelligit amorem & dilectionem rei finaliter propter se. Dum enim Joan. 2. simpliciter dicit: Nolite diligere mundum, neque ea qua in mundo sunt. Eccli. 8. Nihil scelestius quam amare pecuniam, &c. non prohibet amare pecuniam, vel ea quæ in mundo sunt propter aliud, sed propter se, ibi sistendo. Unde nec dicit: Nolite uti mundo; sed, nolite diligere mundum, &c. ut Augustinus advertit lib. 5. contra Julian. c. 16.

Ex his colligit Augustinus Homil. 38. inter 80. quod si propterea proximum amas, ut præstet tibi vel pecuniam, vel aliquod commodum temporale, non illum amas, sed illud quod præstat. Et ferm. 41. Amicus meus, si cum dives esset, amicus fuit, cum pauper est, amicus non est: non ipse mihi amicus, sed aurum ejus fuit. Et infra: Si propterea manes cum amico in paupertate ejus, ut, quando dives fueris, perfruaris divitiis ejus, adhuc non amicum, sed aliud aliquid amas in amico. Similiter Prosper, vel Julianus Pomerius l. 3. de vita contemplativa c. 25. Qui amicum propter commodum quodlibet amat, non amicum convincitur amare, sed commodum.

Quarta excellentia est, quod finis semper excellit rem, quæ est ad finem, ut docet S. Thomas 2. 2. q. 152. a. 5. in corp. post Augustinum l. 2. de ferm. Domini in monte c. 16.

dicentem; quòd quacumque res propter aliud queritur, sine dubio inferior est, quàm id propter quod queritur. Unde infert: Si propterea evangelizamus ut manducemus, vilius habemus Evangelium quàm cibum.

82 Quinta excellentia est, quòd sicut Philosophus ait in 1. Politic. appetitus finis in omnibus actibus est absque termino; eorum autem quae sunt ad finem est aliquis terminus. Non enim medicus imponit aliquem terminum sanitati, sed facit eam perfectam quantumcumque potest, sed medicina imponit terminum. Non enim dat tantum de medicina quantum potest, sed secundum proportionem ad sanitatem, ait S. Thomas 2. 2. q. 27. a. 6. Quod & repetit q. 184. a. 3. In fine non adhibetur aliqua mensura, sed solum in his quae sunt ad finem. . . sicut medicus non adhibet mensuram; quantum sanat, sed quantum medicinam vel diatam utatur ad sanandum.

83 Idque experientia docet in iis qui divitias habent pro fine amoris sui: divitias enim quaerunt sine fine, nec eas ad usus suos applicant, idèdque fructum ex eis non capiunt, ut Spiritus sanctus testatur Eccli. 15. Qui amat divitias (id est, qui eas pro fine amoris habet, hoc est enim simpliciter amare phrasi Scripturae, uti n. 50. ostendimus) fractum non capiet ex eis.

CAPUT X.

Ad ordinatum amorem necesse est ut (caeteris paribus) talis sit ordo amoris, qualis est ordo rerum in bonitate.

84 Ratio est, quia ut amor sit ordinatus, amans debet unumquodque amare secundum amabilitatem suam. In amore igitur ordinato, talis est ordo amoris, qualis est ordo amabilitatis. Sed talis est ordo amabilitatis, qualis est ordo rerum in bonitate: unumquodque enim in tantum est amabile, in quantum bonum. Quia bonitas rerum est tota ratio amabilitatis earum.

85 Et confirmatur, quia ordinatus amor postulat, ut maximè amemus quod maximè est amabile, amemus minùs, quod minùs est amabile, & amemus aequaliter ea quae aequaliter amabilia sunt. Sic enim recta ratio dicitur, & non potest voluntas non esse recta, rectam rationem sequendo.

86 Sic etiam faciendum docent SS. Patres. Augustinus serm. 100. de verb. Evangelii Lucae (Edit. noviss. Benedictin.) explicans verba ista Cantic. Ordinate in me charitatem. Quid est (inquit) ordinate in me charitatem? facite gradus, & cuique quod debetur restituere. Nolite anteriora in bonitate posterioribus subdere. Amate parentes, sed praepone Deum parentibus. Serm. 21. Cant. 2. dicitur: Ordinate in me charitatem: bonum aliquid te fecit Deus, sub se fecit aliquid inferius, & sub te: sub alio es, super aliud es: noli, relicto superiore bono, cur-

care te ad inferiora. . . Si in negotio tuo argenti praepone auro, si plumbum argento, si pulverem plumbo, nonne ab omnibus sociis tuis. . . demensissimus iudicaberis? . . . ideo demens dicor, quia de duabus speciebus. . . praepone vilioris chariori. . . eris rectus, superiora plus diligens, inferioribus rectè utens. L. de vera relig. c. 48. Ordo amoris est ut potius potiora, & minus minora diligamus. L. 1. de lib. arb. c. 8. Non enim ordo rectus, aut ordo appellandus est omninò, ubi deterioribus meliora subiciuntur. Lib. 2. c. 10. Ille qui iuste vivit, non posset ita vivere, nisi videret quae inferiora quibus potioribus subdat, & quae paria sibi copulet, & quae propria suis quibusque distribuatur. Lib. 1. de doct. christ. c. 27. Iuste & sanctè vivit, qui rerum integer estimator est; ipse est autem, qui ordinatam habet dilectionem, ne aut diligit quod non est diligendum, aut non diligit, quod est diligendum, aut amplius diligit, quod minus diligendum est, aut aequè diligit, quod vel minus vel amplius diligendum est, vel amplius quod aequè diligendum est. Et epist. 120. ad Honorat. Sicut bona sunt omnia quae creavit Deus, ab ipsa rationali creatura usque ad infimum corpus, ita bene agit in his anima rationalis, si ordinem servet, & distinguendo, eligendo, pendendo, subdat minora majoribus, corporalia spiritualibus, inferiora superioribus, temporalia sempiternis; ne superiorum neglectu, & appetitu inferiorum (quoniam hinc fit & ipsa deterior) & se, & corpus suum mittat in pejus, sed potius ordinata charitate, se & corpus suum convertat in melius.

87 Similiter loquitur Bernardus lib. de diligendo Deo: Cupiditas tua tunc rectè à superveniente charitate ordinatur, cum mala quidem penitus respiciuntur, bonis meliora preferuntur, nec bona, nisi propter meliora diliguntur. Et serm. 6. in parvis: Si amantur quae amanda sunt, se magis amantur quae magis amanda sunt, si non amantur, quae amanda non sunt, amor purgatus erit.

CAPUT XI.

In ordine rerum Deus est summus, optimus, maximus in bonitate. Summè proinde & maximè diligendus, creaturisque omnibus in amore preferendus.

88 Constat ex allato amoris ordine, ex primo & maximo mandato: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex omnibus viribus tuis, &c.

Adversus hunc ordinem peccat, quisquis mortaliter peccat, vilissimam voluptatem v. g. Deo preferendo. Specialiter peccavit Judas, dum triginta denariis Christum vendidit, de quo Ambrosius l. 3. de Spir. S. c. 18. O Judas proditor! unguentum passionis ejus trecentis denariis aestimas, & passionem ejus triginta denariis vendis, dives in aestimatione, vilis in scelere.